

संस्था दर्ता आवेदनको ढाँचा
(सहकारी नियम ३ संग सम्बन्धित)

श्रीमान् वरिष्ठ सहकारी अधिकृत ज्यू,
डिभिजन सहकारी कार्यालय ,
..... ।

विषय :-सहकारी संस्था दर्ता गरि पाउँ ।

महोदय,

हामी देहायका व्यक्तिहरु देहायमा कुराहरु खोली देहायको संस्था दर्ता गरी पाउन निवेदन गर्दछौं। प्रस्तावित संस्थाको उद्देश्य अनुरूप संस्थाले तत्काल गर्ने कार्य सम्बन्धि योजना र प्रस्तावित संस्थाको विनियम २ प्रति तथा आवश्यक कागजातहरु पनि यसैसाथ पेश गरेका छौं ।

१) संस्था सम्बन्धि विवरण :

- क) प्रस्तावित संस्थाको नाम :- ..... सहकारी संस्था लि.
ख) ठेगाना :-.....
ग) उद्देश्य : विनियममा उल्लेख भए बमोजिम
घ) कार्य : विनियममा उल्लेख भए बमोजिम
ङ) कार्य क्षेत्र : - .....गा.वि.स. भित्र सिमित
च) दायित्व :- सीमित
छ) कूल शेयर पूँजी : रु. .... /-
ज) प्रवेश शुल्क : रु. .... /- प्रति व्यक्ति
झ) विक्री गर्ने शेयर संख्या र त्यसको रूपैयाँ :
ञ) सदस्य संख्या :- . जना
क) महिला :-
ख) पुरुष :-

द्रष्टव्य : संस्थाले आफ्नो ठेगाना हेरफेर गर्नु परेमा हेरफेर गरेको मितिले ७ दिन भित्र त्यसको सूचना दर्ता गरिएको वकार्यालय समक्ष पठाइनेछ ।

भवदीय

दस्तखत :

नाम :-

पद :-

ठेगाना : -

श्रीमान् वरिष्ठ सहकारी अधिकृत ज्यू,
डिभिजन सहकारी कार्यालय ,
..... ।

विषय :-अधिकार प्रत्यायोजन सम्बन्धमा ।

महोदय,

उपरोक्त विषयमा यस प्रस्तावित ..... सहकारी संस्था लि. को मिति
..... गते बसेको दोश्रो प्रारम्भिक भेलाले गरेको निर्णय अनुसार उक्त संस्था दर्ता गर्ने क्रममा ऐन
नियम बमोजिम प्रकृया पूरा गर्नको निमित्त जे जस्ता काम कारवाही गर्नु पर्ने हो सो गर्नको लागि संपूर्ण
अधिकार निम्न दस्तखत नमूना भएको तदर्थ समितिका ..... श्री .....लाई अधिकार
प्रत्यायोजन गरिएको व्यहोरा अनुरोध छ ।

अधिकार प्रत्यायोजन गरिएका व्यक्तिको

नाम:

ठेगाना:

पद:

दस्तखत नमूना

१.

आवेदक :

१.

१३.

२.

१४.

३.

१५.

४.

१६.

५.

१७.

६.

१८.

७.

१९.

८.

२०.

९.

२१.

१०.

२२.

११.

२३.

१२.

२४.

२५.

भर्पाई

भर्पाई दादै प्रस्तावित् ..... सहकारी संस्था लि. का तदर्थ संचालक समितिको ..... म ..... आगे उक्त सहकारी संस्था लि. को शेयर सदस्यहरु को प्रारम्भिक भेलाको निर्णय बमोजिम प्रति शेयर रु. ....।- (..... मात्र) को दरले ..... कित्ताको ..... जनाबाट हुन आउने रु. ....।- र प्रवेश शुल्क प्रति व्यक्ति रु. ....।- को दरले .... जनाबाट हुन आउने जम्मा रु ...../- गरी जम्मा रु. ....।- (..... मात्र) सहकारी संस्था दर्ता भएपछि संस्थाको नाममा बैंकखाता खोली जम्मा गर्ने प्रतिवद्धता सहित उक्त रकम मैले बुझिलिई यो भर्पाईमा सहीछाप गरी डिभिजन सहकारी कार्यालय ,काठमाण्डौ मा पेश गरेको छु ।

इति सम्बत् २०६४ साल ..... महिना ..... गते ..... रोज शूभम् ..... ।

..... बहुउद्देशीय सहकारी संस्था लि.को
ljlgod-@)^\$

..... बहुउद्देशीय सहकारी संस्था लि.संचालन गर्न वनेको विनियम

प्रस्तावना

सहकारी सिद्धान्त अनुसार निम्न आय भएका सर्वसाधारण व्यक्तिहरुलाई शीपमूलक आय आर्जन कार्यक्रम लगायत अन्य कार्यक्रमहरुमा सरिक गराई उनीहरुको आर्थिक, सामाजिक अवस्थालाई सुदृढ बनाउने उद्देश्यले ..... बहुउद्देशीय सहकारी संस्था लि.गठन गरी संचालन गर्न वाञ्छनिय भएकोले सहकारी ऐन, २०४८ को दफा १२ को उपदफा (१) ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी ..... बहुउद्देशीय सहकारी संस्था लि. को मिति २०६३.०५।२२. मा बसेको प्रारम्भिक भेलाले यो विनियम तर्जुमा गरी मिति २०६४।०४।३० गतेको दोश्रो प्रारम्भिक भेलाले सर्वसम्मतबाट पारित गरेको छ ।

परिच्छेद १

प्रारम्भिक

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ:

- (क) यस विनियमको नाम: ..... बहुउद्देशीय सहकारी संस्था लि. को विनियम-२०६४ रहेको छ ।
- (ख) यो विनियम रजिष्ट्रारले स्वीकृत गरेपछि तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ ।

२. संस्थाको नाम र ठेगाना:

- (क) यस संस्थाको नाम: ..... बहुउद्देशीय सहकारी संस्था लि. रहनेछ । अंग्रेजीमा (..... MULTIPURPOSE CO-OPERATIVE LIMITED) रहनेछ ।
- (ख) यस संस्थाको ठेगाना का.म.न.पा. वडा नं. ११, सुन्धारामा हुनेछ । ठेगाना परिवर्तन भएमा दर्ता भएको कार्यालयमा सात दिन भित्र सूचना दिइनेछ ।

३. कार्यक्षेत्र: संस्थाको कार्यक्षेत्र काठमाडौं जिल्लाको का.म.न.पा. वडा नं. ११, १३, २०, २१ र ३१ मा सीमित रहनेछ ।

४. परिभाषा:

विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा, यस विनियममा उल्लेख भए वमोजिम हुनेछ ।

- (क) “सदस्य ” भन्नाले यस विनियम वमोजिम प्रवेश शुल्क तिरी शेयर खरिद गरी सदस्यता प्राप्त गरेको व्यक्तिलाई सम्झनु पर्दछ ।
- (ख) “शेयर ” भन्नाले संस्थाको शेयर पूंजीको विभाजित अंशलाई जनाउँछ ।
- (ग) “शेयर प्रमाणपत्र” भन्नाले शेयर खरिद गर्ने व्यक्तिलाई सो वापत संस्थाबाट दिइएको निस्सालाई सम्झनु पर्छ ।

- (घ) “संचालक” भन्नाले यस विनियम बमोजिम निर्वाचित संस्थाका संचालकलाई सम्भन्नुपर्छ, सो शब्दले अध्यक्ष, उपाध्यक्ष, कोषाध्यक्ष र सचिवलाई समेत जनाउनेछ।
- (ङ) “समिति” भन्नाले संस्थाको संचालक समितिलाई सम्भन्नुपर्छ।
- (च) “उप समिति” भन्नाले संस्थाद्वारा यस विनियम बमोजिम कुनै निश्चित कार्य तथा अवधि तोक्री गठन गरिएको उपसमिति समेतलाई सम्भन्नु पर्छ।
- (छ) “रजिष्ट्रार” भन्नाले सहकारी विभागका रजिष्ट्रार वा निजवाट अधिकार प्राप्त अधिकारीलाई जनाउने छ।
- (ज) “ऐन” भन्नाले सहकारी ऐन, २०४८ सम्भन्नुपर्छ।
- (झ) “नियमावली” भन्नाले सहकारी नियमावली २०४९ सम्भन्नु पर्छ।
- (ञ) “विनियम” भन्नाले ..... बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था लि. को विनियम-२०६४ लाई सम्भन्नु पर्छ।
- (ट) “संस्था” भन्नाले ..... बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था लि. लाई सम्भन्नु पर्छ।

५. संस्था संगठित संस्था हुने :

- (क) संस्था अविच्छिन्न उत्तराधिकारवाला एक स्वशासित संस्था हुनेछ।
- (ख) यसको सबै कामकाज प्रमाणित गर्नका लागि अनुसूचि १ मा उल्लेख गरिए अनुसार आफ्नो छुट्टै चिन्ह अंकित छाप रहनेछ।
- (ग) यो छाप संचालक समितिवाट अधिकार प्राप्त व्यक्तिको जिम्मा रहनेछ।
- (घ) संस्थाले व्यक्ति सरह चल अचल सम्पत्ति प्राप्त गर्न, उपभोग गर्न र कुनै प्रकारले बन्दोवस्त गर्न सक्नेछ।
- (ङ) संस्थाले व्यक्ति सरह आफ्नो नामवाट नालिस उजूर गर्न र सो उपर पनि सोही नामवाट नालिस उजूर लाग्न सक्नेछ।

६. उद्देश्य

संस्थाको निम्न उद्देश्यहरु हुनेछन् :

- (क) संस्थामा संलग्न सदस्यहरु र जनसमूदायबीच स्वावलम्बन, पारस्परिक सहयोग एवं मितव्ययिताको अभिवृद्धि गर्ने बानी पवर्द्धन गर्ने।
- (ख) आत्मनिर्भरता तथा आत्मविश्वास सम्बन्धी धारणा बारे सदस्यहरुलाई उत्प्रेरित गर्ने।
- (ग) सदस्यहरुलाई आय आर्जन क्षमतामा बृद्धि गर्नका लागि आवश्यक मद्दत र जानकारी उपलब्ध गराउने।
- (घ) सदस्यहरुको आर्थिक अवस्थाको सुधार गर्न सक्ने किसिमका अन्य क्रियाकलाप संचालन गर्ने।
- (ङ) साधारण जनताका आर्थिक अवस्थाको विकास र प्रवर्द्धनमा समर्पित राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय संगठनहरुको दाँजोमा पुग्ने उद्देश्य लिई गठित केन्द्रिय संस्थाको सदस्यता ग्रहण गर्ने।
- (च) दातृ संस्थाहरुवाट कुनै शर्त नराखी प्राप्त हुने अनुदान स्वीकार गर्ने।
- (छ) आफ्नो उद्देश्य पूरा गर्नका लागि समान उद्देश्य भएका स्थानीय, क्षेत्रीय, राष्ट्रिय र अन्तराष्ट्रिय संगठनहरूसँग सहयोगात्मक भावना राख्ने।
- (ज) सदस्यहरुको समूह र विकासको अधिकतम हितलाई ध्यानमा राखी सहकारी ऐन, नियम र यस विनियममा व्यवस्था भए बमोजिम दैनिक कार्य संचालनका लागि चल, अचल सम्पत्ति आर्जन गर्ने, क्रय विक्रय गर्ने, विनिमय गर्ने, हस्तान्तरण गर्ने, धरौटी राख्ने, बन्धक राख्ने आदि कार्य गर्ने।
- (झ) संस्थाको विकासका लागि आय आर्जन परियोजना संचालन गर्ने।
- (ञ) समाजका कमजोर वर्ग र निम्न आय भएका व्यक्ति वा समूहको आर्थिक सामाजिक उत्थानमा सहयोग पुऱ्याउने।
- (ट) प्रचलित कानून बमोजिम संस्थाले उपभोग गर्न पाउने छुट तथा सहूलियत सुविधाहरुको उपभोग गर्ने।

७. कार्यः

संस्थाको विनियम ६ बमोजिमको उद्देश्यहरु प्राप्त गर्न देहाय बमोजिमका कार्यहरु गर्नेछ ।

- (क) सहकारी सिद्धान्त अनुरूप बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था बहु उद्देश्य प्राप्तिका लागि कार्यहरु गर्ने ।
- (ख) महिला शिक्षा तथा तालिमहरुको व्यवस्था गर्ने ।
- (ग) सहकारी स्कूल तथा कलेज संचालन गर्ने ।
- (घ) सहकारी अस्पताल तथा नर्सिङ्ग होम संचालन गर्ने ।
- (ङ) उपभोग्य वस्तुको बिक्री वितरण थोक तथा खुद्रा व्यापार गर्ने ।
- (च) कृषि सम्बन्धी कार्य गर्ने तथा कृषि औजारहरुको बेचबिखन गर्ने ।
- (छ) स्वास्थ्य सम्बन्धी कार्यहरु गर्ने ।
- (ज) प्रशोधनका कार्यहरु गर्ने र बिक्रीका लागि उचित बजार व्यवस्थापन गर्ने
- (झ) घर जग्गा खरिद बिक्री तथा हाउजिङ्ग, आवाश सम्बन्धी कार्य गर्ने ।
- (ञ) डिपार्टमेन्टल स्टोर संचालन गरी सेवा पुऱ्याउने ।
- (ट) संस्थाको उद्देश्य प्राप्तीका लागि अन्य आवश्यक कार्य गर्ने ।

माथि उल्लेखित उद्देश्य अनुसारका कार्यहरु संचालन गर्न प्रचलित ानूनबमोजिमसम्बन्धितनिकायको अग्रिम स्वीकृती लिनुपर्ने भएमा स्वीकृति लिएर वा सम्झौता गर्नु पर्ने भएमा सम्झौता गरेर मात्र कार्य संचालन गरिनेछ ।

परिच्छेद २

सदस्यता

८. सदस्यताः

देहायका व्यक्तिहरु संस्थाका सदस्य हुनेछन् ।

- (क) संस्था दर्ताको लागि रजिष्ट्रार समक्ष निवेदन दिने व्यक्तिहरु,
- (ख) संस्था दर्ता भै सकेपछि सदस्यता प्राप्त गर्ने व्यक्तिहरु ।

९. सदस्यताको लागि योग्यताः

१. सदस्यको लागि देहायमा उल्लेख भए बमोजिमको योग्यता हुनु पर्नेछ ।

- (क) १८ वर्ष उमेर पुगेको नेपाली नागरिक,
- (ख) संस्थाको कार्यक्षेत्र भित्र बसोवास गर्नुका साथै संस्थाको सेवा उपयोग गर्ने व्यक्ति,
- (ग) यस विनियमको पालना गर्न मन्जुर गर्ने व्यक्ति,
- (घ) प्रचलित ऐन कानूनले अयोग्य नठहरिएको व्यक्ति,
- (ङ) कम्तीमा एक शेयर खरीद गरेको व्यक्ति
- (च) चालचलन राम्रो भएको ।

२. संस्थाको सदस्यता लिनको लागि संचालक समितिबाट निर्धारित गरेको खरिद गर्ने शेयरको रकम र प्रवेश शुल्क संलग्न गरी संचालक समिति समक्ष तोकिएको ढाँचा अनुसार निवेदन दिनु पर्दछ । यस्तो निवेदन परेपछि समितिले संस्थाको सदस्यता दिने वा नदिने निर्णय गर्नेछ, सदस्यता नदिने निर्णय गरेमा साधारण सभामा पुनरावेदन दिन सकिनेछ, यस सम्बन्धमा साधारण सभाको निर्णय अन्तिम हुनेछ ।

३. राजिनामा दिई संस्थाको सदस्यता समाप्त भएको सदस्यले पुनः सदस्यता प्राप्त गर्न चाहेमा संस्थाको सदस्यता समाप्त भएको मितिले एक वर्ष पछि मात्र सदस्यताको लागि निवेदन दिन सक्नेछ ।

१०. प्रवेश शुल्क

विनियमको दफा ९ अनुसार निवेदन स्वीकार भएको अवस्थामा निवेदकले प्रवेश शुल्क रु १००। (पछि फिर्ता नहुने) बुझाउनु पर्नेछ ।

११. सदस्यता कायम नरहने:

देहायमा उल्लेख भएका अवस्थामा कुनै व्यक्ति संस्थाको सदस्यता कायम रहने छैन ।

- (क) मृत्यु भएमा,
- (ख) कानूनी रूपमा पागल वा असन्तुलित मस्तिष्क भएको भनी प्रमाणित भएमा,
- (ग) फौजदारी अभियोगमा सजाय पाएमा,
- (घ) निजले आफ्नो पदवाट दिएको राजीनामा स्वीकृत भएमा,
- (ङ) यस विनियममा व्यवस्था भए वमोजिम सदस्यवाट निष्काशित भएमा,
- (च) संस्था टाट पल्टेमा वा विघटन भएमा,
- (छ) सदस्यताको लागि विनियमको दफा ९ मा उल्लेखित योग्यता नरहेमा तर माथि जे सुकै कुरा लेखिएको भएतापनि कुनै पनि सदस्यले संस्था वा संघवाट प्राप्त गरेको ऋण वा संस्था वा संघलाई तिर्नुपर्ने बांकी बक्यौता भुक्तानी गर्न बांकी रहेछ भने त्यस्तो सदस्यले र त्यस्तो सदस्यको तर्फवाट धितो वा जमानत बस्ने अरु कुनै सदस्यले संस्थाको सदस्यतावाट राजीनामा गर्न पाउने छैन ।

१२. सदस्यको निष्काशन:

१. संचालक समितिले विस्तृत छानविन पछि कुनै सदस्यले निम्न कामकारवाही गरेको पाइएमा त्यस्तो सदस्यलाई समितिको कुल सदस्य संख्याको दुईतिहाई बहुमतले निष्काशन गर्न सक्नेछ ।

- (क) संस्थाको उद्देश्य विपरित हुने गरी जानीजानी कुनै कार्य गरेमा,
- (ख) विनियमको बारम्बार उलंघन गरेमा,

२. (क) सदस्यलाई निष्काशन गर्नु अघि समितिले सम्बन्धित सदस्यलाई लागेको आरोप सम्बन्धमा स्पष्टिकरण दिने र आरोपको खण्डन गर्ने आवश्यक कागजात आदि प्रस्तुत गर्न कम्तिमा ३५ दिनको म्याद दिनेछ । तर छानविनको क्रममा समितिको कूल सदस्य संख्याको दुई तिहाई बहुमतको निर्णयले सम्बन्धित सदस्यलाई निलम्बन गरी संस्थावाट कुनै खास सेवा वा सुविधा उपलब्ध गर्न नपाउने गरी बढीमा एक वर्षसम्म बन्देज लगाउन सक्नेछ ।

- (ख) उपदफा १ र २ अनुसारको निर्णय उपर चित्त नबुझेमा सदस्यले साधारण सभाको पुनरावेदन गर्न सक्नेछ र यस सम्बन्धमा साधारण सभाको बहुमतले गरेको निर्णय अन्तिम हुनेछ ।

१३. सदस्यवाट राजीनामा:

सदस्यले संस्थाको सदस्यतावाट राजीनामा दिन सक्नेछ । निजको राजीनामा समितिवाट स्वीकृत भई संस्थाको सदस्यतावाट हटेको व्यक्तिले पुनः सदस्यता प्राप्त गर्न चाहेमा त्यस्तो व्यक्तिलाई निजको राजीनामा स्वीकृत भएको मितिले एक वर्ष पछि मात्र पुनः रीतपूर्वक संस्थामा निवेदन दिएमा सदस्यता प्रदान गर्न सक्नेछ ।

१४. सदस्यताको दर्ता किताव:

अनुसूची ३ बमोजिमका कुराहरु उल्लेख हुने गरी समितिले सदस्यहरुको दर्ता किताव खडा गर्नुपर्नेछ ।

१५. सदस्यको काम, कर्तव्य र अधिकार:

संस्थाको सदस्यको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछन् ।

- (क) जतिसुकै शेयर लिएता पनि एक व्यक्ति एकमतको आधारमा मात्र आफ्नो मताधिकार प्रयोग गर्न पाउने ।
- (ख) साधारण सभाबाट निर्वाचित भई संस्थाको प्रबन्धकीय कार्यमा भाग लिने ।
- (ग) सदस्य एवं समूहको हित र विकास कार्यमा संचालकलाई सहयोग पुऱ्याउने ।

१६. दायित्व:

- (क) सदस्यको दायित्व आफूले लिएको शेयर रकमसम्म मात्र सिमीत रहनेछ ।
- (ख) संस्थाको विनियमको पालना गर्नु सम्पूर्ण सदस्यहरुको दायित्व रहनेछ ।

परिच्छेद ३

शेयर पूंजी

१७. शेयर पूंजी:

- (क) संस्थाको पूंजी संकलनका लागि प्रति शेयर रु १००। को दरको शेयर जारी गरिनेछ ।
- (ख) संस्थाको कुल चुक्ता शेयर पूंजीको २० प्रतिशतमा नवढाई सदस्यहरुले जतिसुकै पनि शेयर लिन सक्नेछन् ।
- (ग) कुल सदस्य संख्यामा २५ मा नघटाई र विनियम १७ (ख) को प्रतिकूल नहुने गरी सदस्यहरुले समितिको पूर्व स्वीकृती लिई आपसमा आ-आफ्नो शेयर खरीद विक्री गर्न सक्नेछन् ।

१८. शेयरको प्रमाणपत्र:

संस्थाले सदस्यहरुलाई शेयर लिए वापत अनुसूची ४ बमोजिमको संस्थाको छाप लागेको शेयर प्रमाण पत्र दिनेछ र सो प्रमाणपत्र हराएमा वा नासिएमा रु १००। तिरी अर्को प्रमाणपत्र दिइनेछ ।

१९. शेयरको हस्तान्तरण वा फिर्ता :

१. कुनै सदस्यले आफ्नो आंशिक वा पुरै शेयर हस्तान्तरण गर्न चाहेमा संस्थाको सदस्य बन्न योग्यता पुगेको कुनै व्यक्तिलाई हस्तान्तरण गर्न सक्नेछ तर हस्तान्तरण गर्न समितिको लिखित पूर्वस्वीकृती आवश्यक पर्नेछ ।
२. कुनै सदस्यको राजिनामा स्वीकृत भएमा वा यसै विनियममा व्यवस्था भए अनुसार निष्काशित भएमा निजले लगानी गरेको शेयर लेखापरीक्षण पछि मात्र बचत वापत पाउनु पर्ने रकम समेत हिसाव गरी फिर्ता दिइनेछ ।
३. संस्थामा कुनै निकायले लगानी गरेको शेयर रकम संस्था सक्षम हुँदै गएपछि क्रमिक रुपमा फिर्ता गर्दै जानेछ ।

२०. शेयर रकमको हक:

- (क) संस्थामा जम्मा गरेको कुनै पनि प्रकारको रकम सदस्य जीवित रहुन्जेलसम्म अरु कसैको हकदावी लाग्नेछैन ।
- (ख) सदस्यको मन्जुरी प्राप्त गर्ने व्यक्तिको हक सदस्य स्वयंको सरह हुनेछ ।
- (ग) सदस्यको मृत्यु भएमा निजले इच्छाएको व्यक्तिको मात्र हकदावी लाग्नेछ ।

- (घ) सदस्यले इच्छाएको व्यक्तिको नाम निवेदनमा उल्लेख नगरेमा प्रचलित कानून वमोजिम हकदार कायम गरिनेछ ।
- (ङ) सदस्यले इच्छाएको व्यक्ति पनि मृत्यु भैसकेकोमा वा भएमा प्रचलित कानून वमोजिम हकदार कायम गरिनेछ ।

परिच्छेद ४ साधारण सभा

साधारण सभा भन्नाले प्रारम्भिक साधारण सभा, वार्षिक साधारण सभा र विशेष साधारण सभा समेतलाई जनाउँछ ।

२१. प्रारम्भिक साधारण सभा:

- (क) संस्था दर्ता भएको मितिले तीन महिना भित्र प्रारम्भिक साधारण सभा बोलाइने छ
- (ख) उपदफा (१) वमोजिम प्रारम्भिक सभा नबोलाइएको अवस्थामा सम्बन्धित दर्ता निकायमा निवेदन दिन सक्नेछ र सहकारी ऐन, नियम अनुसार प्रारम्भिक सभा बोलाउन सक्नेछ ।
- (ग) संस्थाको कुल सदस्य संख्याको ५० प्रतिशत सदस्यहरुको उपस्थितिमा प्रारम्भिक साधारण सभा संचालन गर्न गणपूरक संख्या पुगेको मानिनेछ ।
- (घ) प्रारम्भिक साधारण सभाले देहायका कार्यहरु गर्नेछ :
  - (१) सभाको सभापतिको निर्वाचन गर्ने ।
  - (२) अघिल्लो दिन सम्मको संस्थाको काम कारवाही हर हिसाव को जानकारी लिने ।
  - (३) सभामा पेश भएको प्रारम्भिक प्रतिवेदन माथि छलफल गर्ने र निर्देशन दिने ।
  - (४) विनियममा तोकिए वमोजिमको समिति र उपसमितिको निर्वाचन गर्ने ।
  - (५) चालु आ.व.को लेखा परिक्षकको नियुक्ति र पारिश्रमिक तोक्ने ।
  - (५) विनियममा भए अनुसारका तोकिएका कार्यहरु गर्ने ।

२२. साधारण सभा:

संस्थाले शेयर खरीद गर्ने सम्पूर्ण सदस्यहरुको एक साधारण सभा हुनेछ ।

- (क) आर्थिक वर्ष समाप्त भएको ६ महिना भित्र साधारण सभा बोलाइने छ ।
- (ख) उपदफा (क) अनुसार वार्षिक साधारण सभा बोलाइएको छैन भनी कुनै सदस्यले रजिष्ट्रार समक्ष दरखास्त दिएमा रजिष्ट्रारले तोकिएको व्यक्तिले साधारण सभा बोलाउन सक्नेछ । यस्तो दरखास्त नपरे पनि उपदफा (क)मा लेखिएकोम्याद गुज्रेको मितिले ३५ दिन भित्र रजिष्ट्रारले अह्राएको व्यक्तिले साधारण सभा बोलाउनसक्नेछ ।
- (ग) उपदफा क र ख वमोजिम वार्षिक साधारण सभा बोलाउँदा सभा हुने स्थान, समय र मिति खुलेको १५ दिनको म्याद दिई लिखित सूचना दिनु पर्नेछ ।
- (घ) वार्षिक साधारण सभाको गणपूरक संख्या सम्पूर्ण सदस्य संख्याको एक चौथाई (पच्चिस प्रतिशत) वा १३ जनामा जुन वढी हुन्छ सोही मानिनेछ ।
- (ङ) पहिलो पटक वार्षिक साधारण सभा बोलाउँदा गणपूरक संख्या नपुगी बैठक स्थगित भएछ भने दोश्रो पटकको लागि ७ दिनको म्याद दिई बैठक बोलाउनु पर्नेछ । यो बैठकमा सम्पूर्ण सदस्यको १५ प्रतिशत वा ११ जनामा जुन वढी हुन्छ सो लाई गणपूरक संख्या मानिनेछ ।
- (च) वार्षिक साधारण सभाको अध्यक्षता समितिको अध्यक्षले, निजको अनुपस्थितिमा उपस्थित सदस्यहरु मध्येबाट छानिएको व्यक्तिले गर्नेछ ।

- (छ) वार्षिक साधारण सभामा पेश भएका प्रस्तावहरु सभामा उपस्थित सदस्यहरुले एक व्यक्ति एक मतको आधारमा दिएको मतको बहुमतबाट पारित हुनेछ । मत बराबर हुन आएमा अध्यक्षता गर्ने व्यक्तिले निर्णय दिन सक्नेछ ।

२३. साधारण सभाका काम, कर्तव्य र अधिकार:

- (१) वार्षिक साधारण सभाका कार्यहरु देहाय वमोजिम हुनेछन् ।
- (क) संचालकहरु निर्वाचित गर्ने, निष्काशित गर्ने ।
- (ख) लेखा समितिको संयोजक लगायत सदस्यहरुको निर्वाचन गर्ने र सो समितिको प्रतिवेदन उपर छलफल गरी निर्देशन दिने ।
- (ग) संचालक समितिले पेश गरेको वार्षिक कार्यक्रम उपर छलफल गरी स्वीकृती गर्ने र प्रगति प्रतिवेदन, वार्षिक लेखापरीक्षण प्रतिवेदन, स्थिति विवरण पत्र र आर्थिक विवरणहरुमा समिक्षा गर्ने र पारित गर्ने ।
- (घ) विनियम वमोजिम वचत वितरण गर्ने स्वीकृती दिने ।
- (ङ) संस्थाले लिनदिन सक्ने अधिकतम ऋण वा धरौटीको सीमा तोक्ने ।
- (च) ऐन तथा नियमहरुको अधिनमा रही विनियमलाई संशोधन गर्ने ।
- (छ) वार्षिक हिसाव जांच गराउन लेखापरीक्षक नियुक्ती गरी स्वीकृतिको लागि रजिष्ट्रार समक्ष पेश गर्ने, लेखा परीक्षकको पारिश्रमिक तथा सुविधा निर्धारण गर्ने ।
- (ज) साधारण सभाको अध्यक्षले पेश गर्ने अन्य कुनै प्रस्ताव उपर विचार गर्ने ।
- (झ) आर्थिक प्रशासन नियम र कर्मचारी प्रशासन नियम स्वीकृती गर्ने तथा संशोधन गर्ने ।
- (ञ) रजिष्ट्रार वा निजवाट अधिकार प्राप्त अधिकारीले संस्थामा गरेको निरीक्षण र सोधपुछ प्रतिवेदन उपर छलफल गर्ने ।
- (ट) अध्यक्षले राजीनामा पेश गरेमा स्वीकृत गर्ने ।
- (ठ) जिल्ला सहकारी संघको सदस्यता प्राप्त गर्ने वा नगर्ने निर्णय गर्ने ।
- (ड) जिल्ला सहकारी संघमा पठाइने प्रतिनिधिको निर्वाचन गर्ने ।
- (ढ) संचालक समितिलाई मार्गदर्शन दिने ।
- (२) साधारण सभाको निर्णयहरुको अभिलेख अध्यक्षद्वारा प्रमाणित गराई सुरक्षित राख्नुपर्छ ।
- (३) संस्था विघटन, एकिकरण वा विभाजन गर्नुपर्ने भएमा सहकारीको नियम वमोजिम गरिनेछ ।

२४. विशेष साधारण सभा:

- (१) संस्थाको विशेष साधारण सभा देहायको अवस्थामा १५ दिनको सूचना दिई बोलाउन सक्नेछ ।
- (क) संस्थाको हिसावजांचको सिलसिलामा लेखापरीक्षकले पर्याप्त कारणहरु देखाई संचालक समिति समक्ष लिखित सुझाव पेश गरेमा, वा
- (ख) लेखा समिति वा विशेष उद्देश्यले गठन गरिएका उप समितिले यथेष्ट कारण समेत खोली समितिलाई लिखित सुझाव पेश गरेमा, वा
- (ग) कुनै संचालकले उचित कारण खोली समितिमा विशेष साधारण सभा बोलाउने माग गरेको प्रस्ताव संचालक समितिद्वारा पारित भएमा, वा
- (घ) संस्थाको कूल सदस्यको १० प्रतिशत वा १० जना मध्ये जुन वढी हुन्छ, सो संख्याले पर्याप्त कारण देखाई संचालक समिति छेउ निवेदन दिएमा,
- (२) विशेष साधारण सभाका लागि गणपूरक संख्या कूल सदस्यले १५ प्रतिशत वा ११ जनामा जुन वढी हुन्छ सो हुनेछ । यसरी संचालन हुने सभाले विनियम अन्तरगत साधारण सभाले गर्ने कार्य गर्न सक्नेछ ।

- (३) विशेष साधारण सभाको अध्यक्षता संचालक समितिको अध्यक्षले, अध्यक्षको अनुपस्थितिमा उपस्थित सदस्यहरु मध्येबाट छानिएका सदस्यले गर्नेछ । तर निजलाई यस्तो सभाको निर्णायक मत मात्र दिने अधिकार हुनेछ ।

परिच्छेद ५ संचालक समिति

२५. संचालक समितिको गठन:

- (१) साधारण सभाले..... जना सदस्य भएका संचालक समिति गठन गर्नेछ ।
(२) संचालक समितिमा सभाले १ जना अध्यक्ष, १ जना उपाध्यक्ष, १ जना सचिव, १ जना कोषाध्यक्ष र बाकी सदस्यहरु छानिनेछ ।
(३) संचालक समितिका पदाधिकारीहरुको पदावधि ..... वर्षको हुनेछ र संचालकहरु पुनः निर्वाचित हुन सक्नेछन् ।
(४) कुनै कारणले संचालक पद रिक्त हुन आएमा बाँकी अवधिको लागि उप निर्वाचनद्वारा प्रजातान्त्रिक तरिकाले पूर्ति गरिनेछ ।
(५) नयां संचालक समिति गठन नहुन्जेलसम्म पुरानै संचालक समितिले कार्य गर्नेछ ।

२६. संचालक पदमा नियुक्त हुन नसक्ने अवस्था:

देहायका अवस्थामा कुनै पनि सदस्य संचालक पदमा निर्वाचित हुन सक्नेछैन :

- (१) २१ वर्ष उमेर नपुगेको,
(२) मगज ठीक नभएको,
(३) चाल चलन राम्रो नभएको,
(४) तिर्न बाँकी ऋण समयमा नतिरी भाखा नघाएको,
(५) संस्थाको बाँकी वक्यौता राखेको,
(६) संस्थाको ठेक्का पट्टा वा कारोवारमा कुनै प्रकारको निजी स्वार्थ भएको,
(७) संस्थाको सम्पत्ति हिनामिना गरेको,
(८) तोकिएको पुरै शेयर चुक्ता नगरेको र
(९) संस्थाको कारोवार जस्तै निजी कारोवार भएको ।

२७. संचालकको पदमा बहाल रहन नसक्ने अवस्था:

देहायका अवस्थामा कुनै पनि व्यक्ति संचालकको पदमा रहन सक्नेछैन ।

- (१) विनियम २६ मा लेखिए वमोजिम संचालकको पदमा निर्वाचित वा नियुक्ति हुन नसक्ने अवस्था भएमा,
(२) उचित कारण खोली संचालक समितिलाई लिखित रूपमा जनाउ नदिई लगातार तीन पटकसम्म समितिको बैठकमा अनुपस्थित रहेमा,
(३) साधारण सभाको बहुमतले मनासिव कारण देखाई हटाउने निर्णय गरेमा,
(४) पदबाट दिएको राजीनामा स्वीकृत भएमा,
(५) जानाजानी संस्थाको हित तथा ख्यातिमा प्रतिकूल प्रभाव पर्ने कुनै काम गरेको प्रमाणित हुन आएमा
(६) जानाजानी संस्थालाई हानी पुग्ने गरी आफ्नो व्यक्तिगत फाइदा हुने कार्य गरेको प्रमाणित भएमा ।

२८. संचालक समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार:

देहाय वमोजिम संचालक समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार हुनेछन् :

- (१) ऐन, नियमहरु र विनियमहरु लेखिएका कुराहरु र साधारण सभाद्वारा समय समयमा गरिएका निर्णयहरुका अधिनमा रही संस्थाको सम्पूर्ण काम, कारोवार, प्रबन्ध, अधिकारहरुको प्रयोग र कर्तव्यको पालन गर्ने ।
- (२) संस्थाको दैनिक कार्य संचालन गर्न व्यवस्थापकको नियुक्ति गर्ने ।
- (३) संस्थाका कर्मचारीहरुको नियुक्ति, सेवा शर्त सरुवा, पदोन्नति, निलम्बन, वर्खास्त तथा सेवा सुविधा र संजाय सम्बन्धी कर्मचारी प्रशासन नियम र आर्थिक कारोवार संचालनको लागि आर्थिक प्रशासन नियम बनाई साधारण सभामा स्वीकृतका लागि पेश गर्ने ।
- (४) विनियममा भएको व्यवस्था वमोजिम अध्यक्ष बाहेक कुनै संचालक वा साधारण सभाको सदस्यले राजीनामा दिएमा सो स्वीकृत गर्ने ।
- (५) संस्थाको वार्षिक कार्यक्रम तथा आम्दानीको खर्चको विवरण तयार गरी स्वीकृतीका लागि साधारण सभामा पेश गर्ने ।
- (६) स्वीकृत कार्यक्रम तथा बजेट कार्यान्वयन गर्ने ।
- (७) वार्षिक लेखा परिक्षण गराई सो को प्रतिवेदन साधारण सभामा पेश गर्ने ।
- (८) उपदफा (३) को स्वीकृत कर्मचारी प्रशासन नियमको अधिनमा रही कर्मचारीहरुको नियुक्ति, सरुवा, बढुवा, खोसुवा, निलम्बन, दण्डसजाय र पुरस्कारको व्यवस्था गर्ने ।
- (९) संस्थाको कोषको सुरक्षा तथा आर्थिक कारोवार माथि नियन्त्रण गर्ने तथा सो को व्यवस्था मिलाउने ।
- (१०) विनियममा व्यवस्था भए वमोजिमको प्रक्रिया अपनाई साधारण सभा बोलाउने ।
- (११) साधारण सभाबाट भएका निर्णयहरुको कार्यान्वयन गर्ने ।
- (१२) संस्थाको चल, अचल सम्पत्ति खरीद, विक्री गर्ने वा प्राप्त गर्ने र हस्तान्तरण गर्ने ।
- (१३) संस्थाको कार्यहरु सुचारु रूपले संचालन गर्न आवश्यकता अनुसार उपसमिति वा सल्लाहकार समिति गठन गर्ने ।
- (१४) संस्थाको दैनिक कार्य संचालन गर्ने र अन्य विशेष काम गर्न नियुक्त व्यवस्थापक तथा उपदफा (१३) वमोजिम गठन हुने उपसमिति वा समिति को कुनै पदाधिकारीलाई अधिकार प्रत्यायोजन गर्ने ।
- (१५) यस विनियममा उल्लेख भएका उद्देश्य प्राप्तिका लागि आवश्यक अन्य सबै कार्य गर्ने

२९. संचालक समितिको बैठक:

संचालक समितिको बैठकको प्रक्रिया देहाय वमोजिमको हुनेछ ।

- (१) संचालक समितिको बैठक एक वर्षको कम्तिमा ६ पटक बस्नेछ । तर दुई बैठक बीचको अवधि तीन महिना भन्दा बढी हुने छैन ।
- (२) संचालक समितिको बैठकमा संचालकहरुको जम्मा संख्याको कम्तिमा ५१ प्रतिशत संचालकहरु उपस्थित भएमा बैठक संचालनको लागि गणपूरक संख्या पुगेको मानिनेछ ।
- (३) संचालक समितिको बैठकमा बहुमतको निर्णय मान्य हुनेछ र मत बराबर भएमा अध्यक्षता गर्ने व्यक्तिले निर्णायक मत दिन पाउनेछ ।
- (४) संचालक समितिको बैठकमा उपस्थित संचालकहरु, छलफल भएको विषय र तत्सम्बन्धमा भएको निर्णयको विवरण छुट्टै किताव (माइन्यूट बुक)मा लेखी अध्यक्षद्वारा प्रमाणित गराई सुरक्षापूर्वक राखिनेछ ।
- (५) संचालक समितिको बैठकको अध्यक्षता अध्यक्षले, अध्यक्षको अनुपस्थितिमा संचालकहरु मध्येबाट छानिएका संचालकले गर्नेछ ।

३०. संचालक समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार:

१. अध्यक्षको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय वमोजिमको हुनेछ :

- (क) अध्यक्षले समितिको बैठक तथा वार्षिक साधारण सभाको बैठकमा अध्यक्षता गर्ने ।
  - (ख) साधारण सभाद्वारा स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रम तथा निर्णय र संचालक समितिका निर्णयहरूको कार्यान्वयन गर्ने गराउने ।
  - (ग) संस्थाको चल, अचल सम्पत्तिको रेखदेख, संरक्षण र नियन्त्रण गर्ने गराउने
  - (घ) पदाधिकारी तथा सदस्यहरूको कामको वांडफांड गर्ने, निर्देशन दिने र राजीनामा स्वीकृत गर्ने ।
  - (ङ) संस्थाको काम कारवाहीको सम्वन्धमा आवश्यकता अनुसार अन्य संघ, संस्था वा निकायमा संस्थाको तर्फबाट प्रतिनिधित्व गर्ने गराउने ।
  - (च) समितिको बैठक नवसेको अवस्थामा अपर्भट कुनै कार्य गर्न आवश्यक देखिएमा उक्त कार्य नभएमा संस्थालाई हानी नोक्सानी हुने भएमा सो कार्य गरी आगामी बैठकमा अनुमोदनको लागि पेश गर्ने ।
  - (छ) साधारण सभा तथा समितिको बैठकमा कुनै विषयमा मतदान भै मत बराबर भएमा निर्णायक मत दिने ।
  - (ज) संस्थाको कुनै काम कारवाहीको सम्वन्धमा आवश्यकतानुसार जांचवुझ, निरीक्षण गर्ने, गराउने ।
  - (झ) संस्थालाई नेतृत्व प्रदान गर्ने र यसका लागि सदैव सक्रिय रहने ।
  - (ञ) संस्थाको हित तथा उद्देश्य प्राप्तिका लागि आवश्यक सम्पूर्ण कार्य गर्ने गराउने ।
- (२) उपाध्यक्षको काम, कर्तव्य र अधिकार
- (क) अध्यक्षको काममा सहयोग पुऱ्याउने,
  - (ख) अध्यक्षले लिखित रुपमा प्रत्यायोजित गरेका वा तोकेका कार्यहरू गर्ने ।
  - (ग) अध्यक्षको अनुपस्थितिमा अध्यक्षले गर्ने सम्पूर्ण कार्यहरू गर्ने ।
- (३) सचिवको काम, कर्तव्य र अधिकार:
- (क) अध्यक्षको निर्देशानुसार साधारण सभाको अधिवेशन तथा समितिको बैठक बोलाउने,
  - (ख) साधारण सभा तथा समितिद्वारा पारित निर्णयहरू कार्यान्वयन गर्ने, गराउने।
  - (ग) साधारण सभाको अधिवेशन र समितिको बैठकको कार्यसूची तयार गर्ने, सूचना निकाल्ने, बैठकको निर्णय पुस्तिका राख्ने र निर्णयहरू सदस्यहरूलाई पठाउने ।
  - (घ) साधारण सभाबाट निर्णय गर्नुपर्ने कुनै विवादास्पद निर्णयहरू भए पुनः छलफल एवं निर्णयार्थ पेश गर्ने ,
  - (ङ) साधारण सभा र संचालक समितिबाट भएको निर्णयहरू कार्यान्वयन गर्ने गराउने,
  - (च) अध्यक्षले तोकेको अन्य काम गर्ने, गराउने
  - (छ) संस्थाको दैनिक प्रशासनिक कार्यमा स्वयं संलग्न रही प्रबन्ध, निरीक्षण निर्देशन दिने ।
  - (ज) कर्मचारी प्रशासन सम्वन्धि सम्पूर्ण कार्य गर्ने, गराउने ।
- (४) कोषाध्यक्षको काम, कर्तव्य र अधिकार :
- (क) संस्थाको आर्थिक कारोवार सम्वन्धि जिम्मा लिने,
  - (ख) संस्थाको उद्देश्य प्राप्तिका लागि उपयुक्त लेखा पुस्तिका नियमानुसार दुरुस्त राख्ने, राख्न लगाउने ।
  - (ग) साधारण सभा तथा समितिले मागेका वखत संस्थाको दैनिक कारोवार संगै सम्वन्धित विवरण उपलब्ध गराउने ।
- (५) सदस्यहरूको काम, कर्तव्य र अधिकार:
- संस्थाको हित र विकास कार्यमा संचालकलाई आवश्यक सहयोग पुऱ्याउने

परिच्छेद ६ उपसमिति

३१. (क) शिक्षा उपसमिति:

समितिले एक जना संयोजक, दुई जना सदस्यहरू रहने गरी ३ जनाको एउटा उपसमिति गठन गर्न सक्नेछ । तर यसरी गठन भएको संयोजक बाहेक अन्य सदस्यहरू साधारण सदस्यहरूवाट लिन सकिनेछ ।

१. उपसमितिको बैठक:

उपसमितिको बैठक वस्न सक्नेछ, बैठक आवश्यकता अनुसार बोलाउने अधिकार संयोजकलाई हुनेछ ।

२. उपसमितिको काम, कर्तव्य र अधिकार:

(क) संस्थाको सिद्धान्त र दर्शनका सम्बन्धमा सदस्यहरूलाई ज्ञान दिलाउने ।

(ख) संस्थाको सदस्य भएमा के कस्तो फाइदा हुन्छ भन्ने सम्बन्धमा सदस्यहरूलाई जानकारी दिने ।

(ग) संस्थामा सकेसम्म नयां सदस्यहरू सामेल गराउन प्रयत्नशील रहने,

(घ) आगामी बैठकमा उपसमितिको काम कारवाही सम्बन्धी प्रतिवेदन समिति समक्ष पेश गर्ने ।

३२. लेखा समितिको गठन:

लेखा समितिमा एक जना संयोजक लगायत ३ जना सदस्यहरू रहनेछन् र यसको पदावधि संचालकहरूको पदावधि सरह हुनेछ । संयोजक लगायत सदस्यहरू साधारण सभाले चयन गर्नेछ ।

३३. लेखा समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार:

लेखा समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय वमोजिम हुनेछ ।

(क) संस्थाको लेखा सम्बन्धी हिसाव कितावको जांच सोही संस्थाको आन्तरिक लेखा परीक्षण शाखावाट गराउने । तर आन्तरिक लेखा परीक्षण शाखा नभएमा कर्मचारी वा सदस्यवाट गर्ने, गराउने ।

(ख) आन्तरिक लेखा परीक्षणवाट औल्याइएका त्रुटी तथा समस्याहरू र सुझावहरू वारे अध्ययन गरी सो को सुधार गर्न समिति मार्फत कार्यवाही चलाउने ।

(ग) साधारण सभामा लेखा सम्बन्धी वार्षिक प्रतिवेदन पेश गर्ने र सो प्रतिवेदनमा खातापाता लेखा सम्बन्धि अभिलेख आर्थिक अनुशासन, हिनामिना, पेशकी आदि वारे उल्लेख गर्ने ।

(घ) विशेष साधारण सभा बोलाउनुपर्ने ठोस कारण समेत खोली संचालक समिति समक्ष सुझाव पेश गर्ने ।

३४. पदावधि:

दफा ३१ र ३२ मा उल्लेखित लेखा समिति तथा उपसमितिहरूको पदावधि समितिको पदावधि सरह नै रहनेछ नयां उपसमितिको गठन नहुन्जेलसम्मका लागि पुरानै उपसमितिले कामकाज चलाउनेछ र पुनः निर्वाचित हुन सक्नेछ ।

परिच्छेद ७

वित्तिय व्यवस्था

३५. संस्थाले राख्नुपर्ने वहिखाता एवं दर्ता किताव:

- (क) दफा १४ वमोजिमको सदस्य दर्ता किताव,
- (ख) प्रारम्भिक साधारण सभा, विशेष साधारण सभा, वार्षिक साधारण सभा, समिति र उपसमितिहरु को छुट्टाछुट्टै निर्णय पुस्तिकाहरु,
- (ग) नगद वहीखाता,
- (घ) संस्थाले अरु कुनै व्यक्ति वा संघ संस्थासंग कुनै कारोवार गरेका भए सो कारोवार देखाउने किताव,
- (ङ) शेयर दर्ता किताव,
- (च) वेरुजू संपरीक्षण किताव
- (छ) व्यक्तिगत खाता,
- (ज) सदस्यहरुको व्यक्तिगत खाता,
- (झ) जिन्सी दर्ता किताव
- (ञ) आम्दानी, खर्च, सम्पत्ति र दायित्व देखिने खाताहरु
- (ट) समय समयमा समितिले तोकिएको अन्य अभिलेख एवं खाताहरु ।

३६. आर्थिक वर्ष:

- (क) संस्थाको आर्थिक वर्ष श्रावण १ गतेदेखि शुरु भई आगामी वर्षको आषाढ मसान्तमा समाप्त हुनेछ ।
- (ख) समितिले संस्थाको आर्थिक विवरण प्रमाणित गरी आर्थिक वर्ष समाप्त भएको मितिले ६ महिनाभित्र साधारण सभामा पेश गर्नुपर्नेछ ।

३७. कोषको व्यवस्था:

- (१) संस्थाको एउटा छुट्टै कोषको व्यवस्था गरिनेछ र सो कोषमा देहायका रकमहरु रहनेछन् :
  - (क) शेयर लगायत संस्थाले आर्जन गरेका सवै किसिमका आम्दानी
  - (ख) नेपाल सरकारवाट वा गैरसरकारी संघ संस्थावाट प्राप्त आम्दानी रकम,
  - (ग) विदेशी सरकार वा अन्तरराष्ट्रिय दातृ संघ संस्थावाट प्राप्त रकम
  - (घ) संस्थाले शेयर विक्री गरे वापत प्राप्त रकम, नियमित आम्दानी र सदस्यता वापत प्राप्त शुल्कहरु ।
  - (ङ) अन्य श्रोतवाट प्राप्त रकम ।
- (२) उपदफा (१) वमोजिमको कोषको रकम विनियममा व्यवस्था भए वमोजिमको कार्यमा खर्च गरिनेछ ।
- (३) संस्थाले विदेशी सरकार तथा अन्तरराष्ट्रिय गैरसरकारी संघ संस्थावाट ऋण वा अनुदान रकम प्राप्त गर्नु अघि नेपाल सरकारको पूर्व स्वीकृती लिनुपर्नेछ ।
- (४) उपदफा (१) वमोजिम संस्थालाई प्राप्त हुने सवै रकम समितिले निर्णय गरेको कुनै पनि बैंकहरुमा संस्थाको नाममा आवश्यक खाता (चलती, वचत, मुद्दती) खोली जम्मा गरिनेछ
- (५) उपदफा (१) वमोजिमको कोषको खाताको संचालकहरु र व्यवस्थापक भएको संस्थाको हकमा व्यवस्थापकको संयुक्त दस्तखतवाट हुनेछ ।

३८. जगेडा कोष : जगेडा कोष देहायका सवैलाई मिलाएर वन्नेछ ।

- (क) प्रत्येक आर्थिक वर्ष श्रावण देखि आषाढ मसान्तसम्म कोषले गरेको कारोवारको हिसाव जांच भएपछि खुद वखत (मुनाफा) को कम्तीमा २५ प्रतिशत छुट्टयाइएको रकम,
- (ख) सदस्यता प्रवेश शुल्क,
- (ग) वांकी वचत मध्येवाट वा अन्य कुनै प्रकारको यस कोषमा जाने रकम ।

३९. खुद मुनाफाको बाँडफाँड:

- (१) खुद मुनाफाको २५ प्रतिशत जगेडा कोषमा छुट्याई बाँकी रकम आएको रकमलाई १०० प्रतिशत मानी सो मध्येबाट देहायका कोषहरू खडा गरिनेछ
(क) शेयर लाभांश कोष	२० प्रतिशत
(ख) संरक्षित पूँजी फिर्ता कोष	२५ ,,
(ग) कर्मचारी बोनस कोष	१५ ,,
(घ) सदस्य शिक्षा कोष	१० ,,
(ङ) डुवन्त ऋण कोष	१० ,,
(च) संस्था विकास कोष	१० ,,
(छ) घाटा पूर्ति कोष	१० ,,
- (२) (क) शेयर लाभांश कोषबाट वितरण गर्दा शेयर पूँजीको १५ प्रतिशत भन्दा बढी नहुने गरी वितरण गर्नुपर्नेछ ।
- (ख) कर्मचारी बोनस कोषको अधिकतम हद २ महिनाको तलब बराबरभन्दा बढी वितरण गरिने छैन ।
- (ग) शेयर लाभांश कोष, संरक्षित पूँजी कोष र बोनस कोषबाट वितरण भई बाँकी हुन आउने रकम जगेडा कोषमा जम्मा गरिनेछ ।

४०. कोषको सुरक्षा:

व्यवस्थापनको जिम्मामा समितिले तोकेको रकमको कोष रहनेछ । त्यस भन्दा बढी रकम जम्मा हुन आएमा संस्थाको नाममा समितिले तोकेको बैकमा खाता खोली जम्मा गर्नुपर्नेछ । कोषको खाता समितिले तोकेको संचालक र व्यवस्थापकको संयुक्त दस्तखतबाट संचालन हुनेछ । कोषको सुरक्षा एवं सदस्यहरूमा आत्मविश्वास विकास गर्नका लागि संस्थाले ख्यातिप्राप्त बीमा कम्पनीमा आवश्यकता अनुसार सदस्यहरूको शेयर, वचत र ऋण लगानी जस्ता पक्षको सुरक्षण बीमाको व्यवस्था गर्न सक्नेछ ।

४१. कोषको उपयोग:

जगेडा कोषमा कुनै प्रकारबाट आर्जित आमदानी सोही कोषमा जम्मा हुने र अन्य कोषहरूमा एवं संस्थाको दैनिक कारोवारबाट आर्जित व्याज वा आमदानी संस्थाको आमदानी मानिनेछ । जसबाट आर्थिक वर्षको अन्त्यमा लेखापरीक्षण भई देखिएको खुद मुनाफा विनियममा व्यवस्था भएको कोषहरूमा सारिनेछ । जगेडा कोषको खाता संचालकको हकमा संस्थाका पदाधिकारीहरूको संयुक्त दस्तखतमा संचालन हुनेछ, भने अन्य कोषको हक संचालक र व्यवस्थापकको संयुक्त दस्तखतमा संचालन हुनेछ ।

४२. खाता हेर्न पाउने :

संस्थाको खाताहरू सदस्यले हेर्न चाहेमा जुनसुकै वखत पनि उपलब्ध हुन सक्नेछ । तर व्यक्तिगत खाता सम्बन्धित व्यक्तिले मात्र हेर्न सक्नेछ ।

व्यवस्थापन

४३. व्यवस्थापन:

संस्था सक्षम भई संस्थाको व्यवस्थापनलाई स्वस्थ एवं प्रभावकारी रूपमा अधि वढाउनका लागि व्यवस्थापक एवं अन्य कर्मचारीहरूको योग्यता, छनौट, नियुक्ति, तलव निर्धारण र अन्य सुविधाहरू र सरुवा, वढुवा सम्बन्धी व्यवस्था संस्थाको प्रशासनिक नियमावली साधारण सभाबाट अनुमोदन गराई लागू गर्नेछ। कुनै कारणवश व्यवस्थापक नियुक्ति हुन नसकेमा समितिको निर्देशनको आधारमा प्रवन्धकीय कर्मचारीको रूपमा संस्थाको सचिव वा कोषाध्यक्षले काम गर्नेछ।

४४. व्यवस्थापकको काम, कर्तव्य र अधिकार :

- (क) संस्थाको आर्थिक तथा प्रशासनिक कार्यको पूर्ण जिम्मेवारी वहन गरी कोषाध्यक्षलाई सहयोग गर्ने,
- (ख) संस्थाको सदस्यता आवेदन फारामहरू संकलन एवं वितरण तयारी गरी समितिमा प्रस्तुत गर्ने र आवश्यक सूचनाहरू उपलब्ध गराउने,
- (ग) साधारण सभा, समितिका सवै बैठकहरूमा भाग लिने र निर्णय लिने कामको लागि सदस्यहरूलाई आवश्यक सूचना उपलब्ध गराउने ,
- (घ) वार्षिक योजना तथा बजेट तयार गरी समिति समक्ष पेश गर्ने,
- (ङ) समिति र साधारण सभाका बैठकहरूको विषयसूची तयार गर्ने ।
- (च) संस्थाका सदस्यहरूलाई शैक्षिक एवं तालिम कार्यक्रमहरूको योजना बनाई शिक्षा उपसमिति संचालन गर्न सहयोग पुऱ्याउने,
- (छ) संस्थाका सवै कर्मचारीहरूका काम कारवाहीहरू सुचारु रूपमा संचालन गराउने र कर्मचारी बीच समन्वय गर्ने ,
- (ज) समितिले तोकेका कामहरू गर्ने, गराउने,
- (झ) समिति प्रति उत्तरदायी हुने,
- (ञ) जनसम्पर्कका अन्य कार्यहरू गर्ने, गराउने ।

परिच्छेद ९ विविध

४५. लेखापरीक्षण:

संस्थाले प्रत्येक वर्षको हिसाव कितावको लेखापरीक्षण आर्थिक वर्ष समाप्त भएको तीन महिनाभित्र रजिष्ट्रार वा निजले अधिकार प्रत्यायोजन गरी अधिकार दिएको कार्यालयको स्वीकृती लिई साधारण सभाले नियुक्त गरेको रजिष्टर्ड लेखापरीक्षकबाट गराउनेछ। लेखापरीक्षण सम्बन्धी प्रतिवेदन लेखापरीक्षकले वार्षिक साधारण सभामा प्रस्तुत गर्नेछ। लेखापरीक्षकको पारिश्रमिक साधारण सभाले तोक्नेछ र एउटै लेखापरीक्षकलाई लगातार तीन पटक भन्दा वढी नियुक्ति गर्न सकिने छैन।

४६. हकवालाको मनोनयन:

- (१) संस्थाको सदस्यता आवेदन फाराममा हकवाला मनोनयन गर्नुपर्नेछ। हकवाला मनोनयन गर्दा कम्तीमा दुई जना संस्थाको सदस्यहरूको रोहवरमा लिखित गरि गरिनेछ, र त्यस्तो लिखित मनोनित गर्ने सदस्यको सहीछाप र साक्षीहरू लगायत हकवालाको समेत सहीछाप गरेको हुनेछ।
- (२) उपदफा (१) वमोजिम हकवाला मनोनित गर्ने सदस्यले एक भन्दा वढी शेयर नलिएको अवस्थामा एउटा व्यक्तिलाई मात्र हकवाला मनोनीत गर्नुपर्नेछ।

४७. हक दावी वा नामसारी:

- (१) कुनै सदस्यको मृत्यु भएमा निजको नाममा रहेका शेयर र संस्थावाट निजलाई प्राप्त हुने कुनै प्रकारको वचत रकम निजले विनियमको दफा ४६ वमोजिम मनोनित गरेको कुनै हकवाला भए सो हकवाला र त्यस्तो हकवाला नभए प्रचलित कानून वमोजिमको हकवालाको नाममा सदस्यताको लागि योग्य भएमा वा इच्छा गरेमा नामसारी गर्न सकिनेछ ।
तर त्यस्तो हकवालामा सदस्यता प्राप्त गर्नका लागि विनियममा तोकिएको योग्यता नभएमा सदस्यको मृत्यु भएको मितिले ६ महिनाभित्र सदस्यताको लागि योग्य अरु कुनै हकवालाको नाममा नामसारी गरी पाउं भनी दरखास्त दिन सक्नेछ र त्यस्तोमा सो हकवालाको नाममा नामसारी गरी दिन सक्नेछ ।
- (२) उपदफा (१) वमोजिम मृत सदस्यको हक हकवालाले नामसारी गराई लिन नचाहेमा निजले पाउने शेयर र वचत रकम निज हकवालालाई फिर्ता गरिदिनेछ ।
- (३) उपदफा (१) र (२) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि मृत सदस्यको हकवाला नावालक रहेमा वा निजको मानसिक सन्तुलन ठीक नरहेमा मृत सदस्यले पाउने सम्पूर्ण रकम कम्तीमा दुई जना साक्षीको रोहवरमा त्यस्तो हकवालाको संरक्षकलाई फिर्ता गरिनेछ ।

४८. निर्वाचन:

संस्थाको विनियमको अधीनमा रही समिति, लेखा (सुपरिवेक्षण) समिति एवं अन्य उपसमितिहरूको निर्वाचन गर्न एउटा निर्वाचन समिति गठन गर्नेछ । जसमा समितिले तोकेको व्यक्तिको संयोजकत्वमा साधारण सदस्यहरूमध्ये एकजना सदस्य र सम्बन्धित डिभिजन सहकारी कार्यालयको प्रतिनिधि वा प्रमुख जिल्ला अधिकारीको कार्यालयको प्रतिनिधि एक रहने गरी जम्मा तीन जनाको निर्वाचन मण्डल गठन हुनेछ । जसले संस्थाको नियमानुसार निर्वाचन प्रक्रिया अपनाई निर्वाचन कार्य सम्पादन गर्नेछ ।

४९. शपथ ग्रहण:

समिति, लेखा समिति र अन्य उपसमितिहरूमा निर्वाचित सदस्यहरूले अनुसूची २ मा उल्लेख वमोजिमको शपथ ग्रहण साधारण सभा समक्ष गर्नुपर्नेछ ।

५०. समितिका सदस्य अवैतनिक:

पुरै समितिका पदाधिकारीहरू लगायत सदस्यहरू अवैतनिक हुनेछन् ।
तर संचालक सदस्य मध्ये कसैले प्रवन्ध संचालकका रूपमा कार्य गरी लिएको पारिश्रमिकलाई यो नियमले वाधा पुऱ्याएको मानिने छैन ।

५१. व्याख्या गर्ने अधिकार:

यस विनियमको व्याख्या गर्ने अधिकार साधारण सभालाई हुनेछ । साधारण सभावाट पनि सुल्भिकन नसकेमा सहकारी ऐन, नियम वमोजिम हुनेछ ।

५२. मध्यस्थता सम्बन्धी व्यवस्था:

संस्थाको विकास, उद्देश्य प्राप्त एवं कुनै प्रकारको विवाद समाधान गर्ने कार्यमा संस्था दर्ता गर्ने निकाय एवं राष्ट्रिय सहकारी विकास बोर्ड र जिल्ला सहकारी संघले आवश्यकता अनुसार मध्यस्थता सम्बन्धी संयुक्त सहयोगको व्यवस्थाका लागि अनुरोध गर्न सक्नेछ ।

५३. अविश्वासको प्रस्ताव राख्न सकिने:

- (१) साधारण सभामा उपस्थित सदस्य संख्याको कम्तीमा एक चौथाई सदस्यहरूले लिखित रूपमा स्पष्टीकरण सहित निवेदन दिएमा अविश्वासको प्रस्ताव ल्याइएको मानिनेछ ।
- (२) जुन सदस्यप्रति अविश्वासको प्रस्ताव ल्याइएको हो सो व्यक्तिले साधारण सभामा आफ्नो स्पष्टीकरण र सफाई पेश गर्न पाउनेछ ।
तर उक्त विषयमा हुने निर्वाचनमा भने मतदान गर्ने अधिकार हुनेछैन ।
- (३) उपस्थित सदस्य संख्याको दुई तिहाई बहुमतबाट अविश्वासको प्रस्ताव पारित भएमा त्यस्ता पदाधिकारी तथा सदस्य आफ्नो पदबाट स्वतः हटेको मानिनेछ ।

५४. विनियम संशोधन तथा अनुसूचीमा हेरफेर:

कुल सदस्यमध्ये कम्तीमा ५१ प्रतिशत उपस्थित भएको साधारण सभामा दुई तिहाई सदस्यहरूबाट पारित भई संस्थाले आफ्नो विनियम संशोधन गर्न सक्नेछ । यसरी संशोधन भएको विनियम सहकारी ऐन वमोजिम रजिष्ट्रारले स्वीकृती दिएपछि लागू हुनेछ र अनुसूचीमा आवश्यकता अनुसार थपघट वा हेरफेर गर्न सकिनेछ ।

५५. एकीकरण, विभाजन र विघटन:

कुल सदस्यहरूमध्ये दुई तिहाई सदस्यले प्रस्ताव पारित गरी संस्था एकीकरण वा विभाजन वा विघटन गर्ने निर्णय गरेमा एकीकरण वा विभाजन वा विघटन गर्न सकिनेछ । यसरी संस्था एकीकरण, विभाजन र विघटन गर्दा सहकारी ऐनको दफा ३१ र ४१ वमोजिमको प्रक्रियाको पालना गरिनेछ ।

५६. अमान्य हुने:

यस विनियममा उल्लेखित कुनै व्यवस्थाहरू सहकारी ऐन, नियम र सिद्धान्तसंग वाफिन गएमा वाफिएको हदसम्म स्वतः अमान्य हुनेछ एवं यस विनियममा उल्लेख नभएका कुराहरूको वारेमा सहकारी ऐन, नियम र सिद्धान्त वमोजिमको व्यवस्था अनुसार संस्थाको काम कारवाही संचालन गरिनेछ ।

तदर्थ संचालक समिति

अध्यक्ष श्री

उपाध्यक्ष श्री

सचिव श्री

कोषाध्यक्ष श्री

सदस्य श्री

सदस्य श्री

सदस्य श्री

अनुसूची १
(दफा ५ संग सम्बन्धित)
संस्थाको चिन्ह र छाप

संस्थाको चिन्ह वा छाप लोगो यस प्रकारको हुनेछ ।

अनुसूची २
(दफा ४९ संग सम्बन्धित)
शपथ ग्रहण

म.....(शपथकर्ताको नाम) साधारण सभा समक्ष यो प्रतिज्ञा गर्दछु : मेरो सामर्थ्यले भ्याएसम्म समितिको सदस्यका नाताले सबै काम तथा बैठकहरूमा नियमित रूपले भाग लिनेछु तथा संस्थाको विकास र सदस्यको हितका लागि इमान्दारी तथा पवित्र हृदयले पक्षपातरहित तरीकाबाट निर्णय लिनेछु ।

पद ग्रहण गर्ने पदाधिकारीको
(क) नाम:

(ख) दस्तखत:

(ग) मिति:

(घ) पद:

शपथ गराउने अधिकारीको
(क) नाम:

(ख) दस्तखत:

(ग) मिति:

(घ) पद:

(विनियम १८ संग सम्बन्धित)

सदस्यता नं.....

..... बहुउद्देशीय सहकारी संस्था लि.

मिति:.....

शेयर प्रमाण-पत्र

सहकारी ऐन २०४८ को दफा १२ अन्तरगत यस संस्थाको विनियम १८ बमोजिम श्री.....को छोरा । छोरी । श्रीमती .....वस्ने श्री । सुश्री । श्रीमती .....ले निम्न अनुसारको शेयर खरीद गर्नु भएकोले यो प्रमाण(पत्र प्रदान गरिएको छ ।

विवरण

क्र.सं	प्रति शेयर मूल्य	शेयर संख्या	शेयर मिति	खरीद	बुझाएको मिति

.....
प्रमाण-पत्र पाउनेको सही

.....
व्यवस्थापक

.....
अध्यक्ष